

Канонічне право Східних Церков

УДК 348.4/5: 94(477.86)

Архієпископ Володимир Війтишин*Івано-Франківська архієпархія та митрополія УГКЦ**Івано-Франківський богословський університет**імені св. Івана Золотоустого***ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ЄПАРХІЯ – МИТРОПОЛІЯ (1989–2011 рр.):
ЕТАПИ ВІДРОДЖЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ
(КАНОНІЧНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)**

У статті розглянуто історичні етапи розвитку та канонічно-правові аспекти становлення Івано-Франківської єпархії від державної легалізації УГКЦ в грудні 1989 р. до проголошення архієпархії та митрополії в грудні 2011 р. Доведено, що Івано-Франківська архієпархія та митрополія УГКЦ є прямою спадкоємницею Станиславівської єпархії, заснованої 1885 р., та «катакомбної» Церкви, відіграє важливу роль в Українській Греко-Католицькій Церкві. Автор підкреслює, що піднесення у 2011 р. Івано-Франківської єпархії до статусу митрополії було наслідком інтенсивного розвитку організаційної структури, релігійно-духовного та суспільного життя.

Ключові слова: *Синоди єпископів УГКЦ, Кодекс канонів Східних Церков (ККСЦ), Партикулярне право УГКЦ, єпархія, митрополія, єпископ, митрополит.*

Сьогодні Івано-Франківська архієпархія є однією з найстарших єпархій (після Львівської архієпархії) в структурі Києво-Галицького Верховного Архієпископства в Україні, а водночас як митрополія – однією з наймолодших. Заснована як Станиславівська єпархія на основі декрету імператора Франца Йосифа I від 29 січня 1884 р. та папської булли Папи Лева XIII від 25 березня 1885 р., зазнала насильної ліквідації 1946 р., пережила «катакомбний» час випробування віри, відродила свої структури 1989–1991 рр. й досягнула рівня митрополії у 2011 р. [19; 20; 34]. Завдяки Божому Провидінню наша «партикулярна Церква», загоюючи рани у посттоталітарну добу та прагнучи дати адекватну Христовій науці відповідь на новітні «виклики часу», зайняла активну позицію в духовному та національному відродженні народу, сприяє формуванню громадянського суспільства, кожен представник якого усвідомлює свою відповідальність перед Богом і Україною за майбутнє її поколінь.

Динамічний розвиток структур УГКЦ за останнє 25-ліття, з одного боку, свідчив про широкий запит пострадянського суспільства в Україні на християнські духовні цінності, дав поштовх для розвитку богословської освіти, мирянських організацій, зростання парафіяльної мережі тощо, а з іншого – ставив нові завдання щодо «нової євангелізації» суспільства, окреслював вимоги до формування нової еклезіальної самосвідомості вірних,

духовенства й ієрархії, здатних «дорости» до рівня Патріархату. Адже, як зауважив свого часу Блаженніший Любомир Гузар, патріарший устрій Церкви – це «не тільки декрет Синоду єпископів, підтверджений визнанням Святішого Отця. Це передусім перетворене життя Божого народу, який усвідомлює свої нові обов'язки та відповідальності» [26].

Все це спонукає нас додатково проаналізувати процес відродження й розвитку УГКЦ на теренах нашої архієпархії з моменту легалізації державною владою 1989 р. до проголошення митрополії 2011 р. і навіть, частково, до сьогодні. Очевидно, вказані процеси становлення архієпархії частково вивчали історики та релігієзнавці (наприклад, І. Андрухів, С. Кияк, С. Кобута, В. Марчук, І. Пилипів та інші [1; 35; 54; 55; 60; 61; 79]), звертаючи увагу на суспільно-політичні передумови легалізації УГКЦ, формування нової моделі державно-церковних відносин, розглядаючи поширення структур УГКЦ й діяльність її ієрархії та духовенства переважно в контексті національно-державного відродження України. Разом з тим, окреслені процеси варто проаналізувати дещо під іншим кутом зору – на основі нормативного, канонічно-правового підходу, що передбачає також аналіз чинного у певний час церковного й державного законодавства, становлення та розвитку організаційної структури єпархії.

Опублікована 20 листопада 1989 р. заява Ради у справах релігій при Раді міністрів УРСР про дозвіл греко-католикам реєструвати громади, як відзначив Глава УГКЦ М.-І. Любачівський, стала лише «першим кроком до нормалізації життя нашої Церкви в Україні» [88, 457-459]. На той історичний момент УГКЦ, легалізована державою, зберегла з підпілля ієрархічну структуру, яка де-факто вважалась правонаступником Галицької митрополії до 1946 р., але надалі де-юре потребувала канонічного підтвердження вищою церковною владою – Апостольським Престолом.

Увесь «катакомбний» період (1946–1989 рр.), започаткований арештами ієрархії 11 квітня 1945 р. та Львівським неканонічним собором 8-10 березня 1946 р., УГКЦ продовжувала зберігати правонаступність Галицької митрополії, передбачену канонічним правом Католицької Церкви для церковних суб'єктів в умовах переслідувань упродовж «ще сто років після того, як була припинена їх фізична екзистенція» [56, с. 244, кан. 927; 94, с. 78; 80, с. 482; 84, с. 518]. В умовах підпілля структура УГКЦ, з її поділом на єпархії, була цілком збережена через призначення вікаріїв і таємні хіротонії єпископів: за увесь період, як підраховали історики, було 20 єпископів, в тому числі 5 титулярних, тобто таких, що мали перебрати обов'язки у випадку арешту чи смерті діючого ординарія та його помічника [27]. У квітні 1945 р. єпископ Г. Хомишин призначив генеральними вікаріями єпархії (та, імовірно, хіротонізував на єпископів) отців Григорія Володимира Балагурака ЧСВВ, Симеона Лукача, Степана Вапровича та Івана Слезюка; згодом їх включено до офіційного переліку «підпільних» єпископів Івано-Франківської єпархії УГКЦ [7, с. 124-125; 88, с. 268; 107, с. 19; 108, с. 15]. Такі ж функції вікарія деякий час виконував і о. Авксентій Бойчук [59, т. 1,

с. 797; 59, т. 2, с. 272]. Їхні арешти органами держбезпеки у 1945–1949 і 1960-х рр., однак, не перервали наступності в ієрархічному порядку. Єпископ Іван Лятишевський призначив 1957 р. своїм наступником Івана Слезюка, який 30 листопада 1968 р. таємно хіротонізував і призначив наступником о. Софрона Дмитерка ЧСВВ [79, с. 139, 144; 77, с. 4]. У травні 1974 р. єпископ Йосафат Федорик ЧСВВ таємно хіротонізував о. Павла Василика, імовірно, без чіткої територіальної юрисдикції [79, с. 144; 51, с. 23]. У серпні 1989 р. єпископ С. Дмитерко таємно хіротонізував о. Іриня Білика ЧСВВ [25, с. 640]. Таким чином було збережено правонаступність й історичну тяглість ієрархії Станіславівської, з 1963 р. – Івано-Франківської єпархії УГКЦ. В умовах «катакомб», підпілля, коли Церква перебувала «поза законом» держави, канонічне право дозволяло зберегти ієрархічну структуру через таємні хіротонії. Враховуючи обмеження контактів із Ватиканом за умов підпілля, процес визнання Апостольським Престолом таємних хіротоній єпископів «катакомбною» УГКЦ був ускладнений, але продовжувався через таємні контакти та публічні заяви про визнання переслідуваної Церкви.

Однак з моменту легалізації державою УГКЦ потребувала унормування процедури визнання Апостольською Столицею таємних єпископських хіротоній, відповідно до чинного канонічного права. Власне тому Надзвичайний Синод єпископів УГКЦ у Ватикані 25-26 червня 1990 р. просив Папу Івана Павла II «признати архієрейську хіротонію владик катакомбною Церкви» й схвалити відповідні «архієрейські призначення» на єпископські престоли УГКЦ в Україні [86, с. 9]. Після ретельного вивчення справ раніше «катакомбних» ієрархів, в січні 1991 р. в одному з офіційних видань Ватикану, газеті «L'Osservatore Romano», опубліковано рішення Апостольської Столиці про визнання та призначення ієрархії УГКЦ в Україні [86, с. 12]. 25 січня 1991 р. Папа Іван Павло II видав булли про призначення та затвердження єпископа Софрона Дмитерка ЧСВВ «Єпископом-Єпархом Станіславова (Івано-Франківська)», Павла Василика – єпископом-коадьютором, Іриня Білика – на єпископом-помічником. Так, в папській буллі для владики С. Дмитерка виразно зазначалось, що «з огляду на тяжкі часи та обставини, через які Станіславівська (Івано-Франківська) єпархія вже давно була позбавлена свого легального Пастиря, тепер, завдяки Богові, Ти, Брате, можеш бути вільно наставленим Єпархом» [107, с. 16]. Отже, на початку 1991 р. ієрархічна структура Івано-Франківської єпархії УГКЦ, раніше легалізована державою, набула канонічно-правового підтвердження, легітимації Апостольською Столицею.

Важливими інструментами для унормування правового статусу УГКЦ та розвитку її структури стали два юридичних акти: Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації», прийнятий Верховною Радою України 23 квітня 1991 р. [45], та Кодекс Канонів Східних Церков, проголошений Папою Іваном Павлом II у жовтні 1990 р. і набув чинності з 1 жовтня 1991 р. [56, с. 16-17]. Власне, ці два законодавчі акти, так би мовити, «вводили» УГКЦ у два нормативно-правових поля – Української держави і

Католицької Церкви [35, с. 215]. Так, Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» регламентував порядок створення, реєстрації та діяльності релігійних організацій, надавав їм статус юридичної особи з моменту реєстрації, визнавав права релігійних громад на «підлеглисть у канонічних і організаційних питаннях будь-яким діючим в Україні та за її межами релігійним центрам», визнавав права на проведення релігійних обрядів і церемоній, створення духовних навчальних закладів, проведення благодійної та культурно-просвітницької, виробничої та господарської діяльності тощо [45]. Водночас Кодекс канонів Східних Церков, виступаючи засадничим законодавчим документом для УГКЦ як однієї з Східних Католицьких Церков, як зазначив Папа Іван Павло II, «передає партикулярному праву окремих Церков свого права все те, що не вважається обов'язковим для загального добра всіх східних Церков», тому зобов'язує законодавців Церков свого права «якнайскоріше подбати про спеціальні норми, враховуючи традиції власного обряду та приписи II-го Ватиканського собору» [56, с. 12]. Згодом, упродовж 1990-х років Синод єпископів УГКЦ розпочав підготовку, розглянув і апробував окремі норми партикулярного права.

З метою врегулювання правового статусу Івано-Франківської єпархії УГКЦ у квітні 1991 р. розроблено й затверджено Статут Івано-Франківського єпархіального управління УГКЦ, зареєстрований 25 липня 1991 р. Радою в справах релігії при Кабінеті Міністрів УРСР [75, с. 186-193]. Івано-Франківська єпархія, згідно із цим статутом, визначалась «невід'ємною частиною Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ), яка є в нерозривній злуці зі Святом Апостольським Престолом», свою діяльність «здійснює на основі Святого Письма та Священної Традиції, канонів і правил святих Апостолів, святих Вселенських Соборів, вчення Всечесних Отців Церкви, постанов Помісних Соборів», а «основу її церковного устрою становлять постанови Берестейського, Замойського, Львівського соборів, документи Другого Ватиканського та всіх попередніх Вселенських Соборів, енцикліки св. Отців Пап Римських» [75, с. 186-187]. У статуті окреслено чинні акти канонічного та державного права, що регламентують діяльність Івано-Франківської єпархії, визначено механізм взаємовідносин з Верховним Архієпископом УГКЦ і Апостольською Столицею, обов'язок участі єпископа в Синоді УГКЦ, принципи управління єпархією за участю єпископів-помічників, канцлера, «інших єпархіальних співробітників», деканів, парохів, сотрудників, адміністраторів та «покликаних єпископом представників мирян», механізми богословської освіти [75, с. 187-189]. Отже, статут, ґрунтуючись на нормах державного й канонічного права, визначив основні принципи розвитку Івано-Франківської єпархії УГКЦ на тривалу перспективу.

Динамічне відродження структур Івано-Франківської єпархії УГКЦ у 1990-х роках відбувалося шляхом реєстрації громад, формування територіальної структури єпархії, розподілу обов'язків між єпископами й

організації роботи єпархіальних органів, відновлення духовної семінарії тощо. Реєстрація громад УГКЦ на теренах Івано-Франківської єпархії розпочалася в грудні 1989 р. і, попри деякі перешкоди і специфіку міжконфесійних відносин в регіоні, набула позитивної динаміки. Так, якщо у вересні 1990 р. на території Івано-Франківської області зареєстровано 166 громад, то вже на початку 1991 р. їх чисельність зросла до 375 [85, с. 521-526; 93, с. 54]. У процесі державної реєстрації громад греко-католиків сформувалася нова організаційна й територіальна структура, в якій канонічна юрисдикція єпископа поширювалася спершу в історичних межах давньої Станиславівської, тепер – Івано-Франківської єпархії. Нагадаємо, що за традиційним поділом до 1946 р. Станиславівська єпархія складалася із 20 деканатів [106, с. 26], які раніше по-різному співвідносились із політико-адміністративним поділом (поширювалася, наприклад, на 16 повітів коронного краю Галичини та воєводство Буковина до 1918 р., на 15 повітів у межах Станиславівського і Тернопільського воєводств у Польській державі до 1939 р., на 15 повітів дистрикту Галичина під час німецької окупації 1941-1945 рр., на 37 районів Станіславський і Тернопільської областей в УРСР з 1945 р.) [34, с. 5, 317-319]. Відтепер, станом на 1990 р., окреслені деканати єпархії вже охоплювали 10 районів Івано-Франківської та 9 районів Тернопільської областей.

У 1991 р. Івано-Франківська єпархія УГКЦ була поділена на 21 деканат: Богородчанський, Борщівський, Буковинсько-Чернівецький, Бучацький, Галицький, Городенківський, Гусятинський, Долинський, Заліщицький, Івано-Франківський, Калуський, Коломийський, Косівський, Монастириський, Надвірнянський, Рогатинський, Рожнятівський, Снятинський, Тисменицький, Тлумацький і Чортківський [2]. Відтак, було внесено суттєві зміни у довоєнний поділ єпархії: тепер у складі Івано-Франківської єпархії УГКЦ перебували 16 деканатів, які до 1946 р. канонічно належали до Станиславівської єпархії, а також 5 деканатів, які раніше належали до Львівської архиєпархії (Галицький, Долинський, Калуський, Рогатинський, Рожнятівський).

У грудні 1991 р. владика С. Дмитерко взяв участь в нарадах Синодальної комісії, яка підготувала для засідання Синоду єпископів у травні 1992 р. проект «Спеціального канонічного права УГКЦ», що мав на меті «введення у життя належної форми правління Української Греко-Католицької Церкви згідно з новим Кодексом канонів Східних Церков» [89, с. 2]. Надалі єпископ С. Дмитерко брав активну участь у засіданнях Синоду єпископів УГКЦ 1992–1997 рр. [86, с. 15-49], тверезо оцінював їх роль в поступово досягненні Патріархату УГКЦ, розглядав їх рішення як обов'язковий елемент правотворення партикулярного права помісної Церкви, що «відкриває перед Українською Греко-Католицькою Церквою велику перспективу і стосовно її місця та ролі у Вселенській Церкві та житті українського народу, і щодо співжиття з іншими Церквами східної традиції в

Україні, і, нарешті, щодо поглиблення молитовного та літургічного життя наших вірних» [51, с. 62-63, 94].

Упродовж свого єпископського служіння (до 1997 р.) єпископ-ординарій Івано-Франківської єпархії УГКЦ Софрон Дмитерко, керуючись нормою кан. 191 § 1 ККСЦ про законодавчу, виконавчу та судову владу єпископа-ординарія [56, с. 70], спрямував свої зусилля на розвиток організаційної структури єпархії, створення відповідних єпархіальних органів – управління (консисторії), комісій, церковного суду тощо, призначення відповідальних осіб. В управлінні єпархією йому допомагали два єпископи – коадьютор Павло Василик і помічник Іриней Білик. В цей час владика Павло Василик зосередив увагу на відновленні і реєстрації парафій, посвяченні новозбудованих церков, організації масових релігійних і культурно-просвітницьких акцій, а владика Іриней Білик працював над відродженням богословської освіти. У 1990 р. він був призначений ректором Івано-Франківської духовної семінарії імені священомученика Йосафата, реорганізованої 1991 р. в Івано-Франківський теологічно-катехитичний духовний інститут [49, с. 17-18; 75, с. 124-125; 52, с. 87]. Водночас організовано роботу єпархіального управління, яке за традицією міжвоєнного періоду деякий час ще називали консисторією [105, с. XVII-XIX; 107, с. 4-9]; а відтепер, відповідно до кан. 243 ККСЦ, названо єпархіальною курією [56, с. 84]. Першим канцлером Івано-Франківської єпархії владика С. Дмитерко призначив о. Романа-Андрія Кияка (1920–1998), який допомагав в організації діяльності теологічно-катехитичного духовного інституту, редакції газети «Нова Зоря», капеланської військової служби, обрядової та катехитичної комісій, церковного суду в дисциплінарних та шлюбних справах, кваліфікаційної комісії для прийняття свячень [2; 15, с. 10].

Об'єктивні потреби розвитку УГКЦ зумовили рішення Синоду єпископів у 1991–1992 рр. щодо реорганізації структури УГКЦ в Україні. Синод єпископів УГКЦ у Львові 16–31 травня 1992 р., відповідно до канонів 85 § 1 та 152 ККСЦ [56, с. 43, 59], запропонував на розгляд Апостольської Столиці проект визначення меж існуючих та утворення нових єпархій в Україні, за яким до структури УГКЦ включені Львівська архиєпархія, Івано-Франківська, Мукачівська, Тернопільська, Коломийсько-Чернівецька, Самбірсько-Дрогобицька і Чернігівсько-Вишгородська єпархії [86, с. 19, 20]. Згадані рішення Синоду єпископів УГКЦ безпосередньо торкнулися організаційної структури Івано-Франківської єпархії, від якої до Коломийсько-Чернівецької єпархії відійшли 7 деканатів (Буковинсько-Чернівецький, Городенківський, Коломийський, Косівський, Надвірнянський, Снятинський, Тлумацький), до Тернопільської єпархії – 6 деканатів (Борщівський, Бучацький, Гусятинський, Заліщицький, Монастириський, Чортківський). Внаслідок цього в Івано-Франківській єпархії залишилось 8 деканатів, а саме: Богородчанський, Галицький, Долинський, Івано-Франківський, Калуський, Рогатинський, Рожнятівський і Тисменицький [2]. Так було суттєво зменшено територію Івано-Франківської

епархії УГКЦ, яка, за даними епархіального управління 1995 р., була поділена на 8 деканатів, налічувала 311 парафій, займала територію 7,2 тис. кв. км. з населенням 920 тис. чол., в тому числі 580 тис. чол. греко-католиків [107, с. 23]. Уже 12 липня 1993 р. Апостольська Столиця схвалила створення Коломийсько-Чернівецької епархії, а 31 жовтня 1993 р. у Коломійі відбулася інтронізація єпископа Павла Василика [92].

Невдовзі проведено реорганізацію усіх ланок організаційної структури Івано-Франківської епархії УГКЦ відповідно до норм ККСЦ та Партикулярного права УГКЦ. Вперше в історії епархії запроваджено, відповідно до норм кан. 215 і кан. 245-246 ККСЦ [56, с. 70, 85], посади протосинкела і синкела, що відповідали давній посаді генерального вікарія [62, с. 248]. У травні 1994 р. декретом єпископа С. Дмитерка протосинкелом Івано-Франківської епархії був призначений єпископ Іриней Білик, а синкелом – о. В. Харук [2; 107, с. 20]. Але вже з осені 1994 р. до літа 1996 р. єпископ І. Білик перебував на богословських студіях у Папському університеті «Анжелікум» в Римі, де захистив ліцензіат з догматичного богослов'я; після повернення з Риму продовжував виконувати обов'язки єпископа-помічника аж до 2000 р. [3].

У зв'язку із тимчасовою відсутністю єпископа-помічника виникла потреба додатково призначити генерального вікарія, який міг би реально допомагати єпископові-ординарієві. Тому декретом ординарія Софрона Дмитерка № 15 від 6 листопада 1995 р. о. доктора Софрона Мудрого, ректора ІФТКДІ, було призначено другим генеральним вікарієм епархії [2; 107, с. 20]. Згодом, 2 березня 1996 р. о. С. Мудрого призначено єпископом-коад'ютором Івано-Франківської епархії УГКЦ, а його єпископська хіротонія відбулася 12 травня 1996 р. в кафедральному соборі св. Воскресіння м. Івано-Франківська; головним святителем був секретар Конгрегації Східних Церков архієпископ Мирослав Марусин, а співсвятителями – Філадельфійський митрополит УГКЦ Стефан Сулик та єпископ-ординарій Івано-Франківський Софрон Дмитерко [63, с. 94, 97].

Невдовзі створено нові чи реорганізовано попередні органи адміністрування епархією, призначено відповідальних осіб. Після відставки о. Р.-А. Кияка за станом здоров'я в січні 1995 р. владика С. Дмитерко призначив канцлером епархії сотрудника кафедрального собору о. Ю. Новицького [2], але вже 10 липня 1995 р. його змінив на цій посаді парох с. Крехівці о. В. Чорній [2]. У рамках епархіального управління сформовано також церковний суд в дисциплінарних та шлюбних справах, до якого у 1995 р. входили, крім голови єпископа-ординарія С. Дмитерка і співголови генерального вікарія о. С. Мудрого, також члени суду – отці М. Стягар, Р.-А. Кияк, В. Гринишин і М. Підлисецький [107, с. 21]. Поступово, відповідно до кан. 262 ККСЦ [56, с. 88], формується і рада з економічних справ Івано-Франківської епархії. Спершу на посаду епархіального економа було призначено о. Романа Карпіва [107, с. 20], якого на цій посаді 18 грудня 1995 р., змінив о. І. Репела [2]. Відповідно до кан. 264

ККСЦ [56, с. 90], 27 березня 1997 р. проведено установче засідання пресвітерської ради Івано-Франківської єпархії [73, с. 1]. Водночас, на жаль, так і не було створено, відповідно до кан. 271 ККСЦ, окремого органу – колегії єпархіальних радників, що формується із членів пресвітерської ради [56, с. 91-92].

Крім цих органів, у структурі єпархіального управління (консистоії) Івано-Франківської єпархії УГКЦ поступово було сформовано декілька єпархіальних комісій, що відповідали за різні сфери релігійно-церковного життя в єпархії. Так, у травні 1993 р. за дорученням владики С. Дмитерка канцлер о. Р.-А. Кияк сформував обрядову комісію [2], яка підготувала «Рішення Ординаріату у питаннях однозгідності у Службі Божій св. Йоана Золотоустого для всіх священників Івано-Франківської української греко-католицької дієцезії» [67, с. 2]. Однією з «найстарших» в єпархії була також катехитична комісія, яку до 1995 р. очолював о. Р.-А. Кияк, а потім – почергово о. А. Путько (1995–1996 рр.), о. В. Соболю (1996–1997 рр.), о. З. Касько (з 1997 р.); результатом її праці була організація недільних шкіл та видання окремої сторінки «Божий засів» в межах часопису «Нова Зоря», а також тимчасово відновлений 1996 р. часопис «Добрий Пастир» (один випуск) [2; 36, с. 21; 74, с. 6]. З метою визначення рівня підготовки кандидатів до вищих свячень (дияконів і священників) владики С. Дмитерка 5 січня 1995 р. створив кваліфікаційну комісію, до якої увійшли професор морального богослов'я ІФТКДІ о. М. Підлисецький, професор пасторального богослов'я ІФТКДІ о. О. Остапович, віце-канцлер консистоії о. М. Стягар та вікарій Івано-Франківської єпархії о. В. Харук [68, с. 1].

У серпні 1995 р. створено спеціальну комісію по підготовці документів, зізнань та різних речей, необхідних для беатифікаційного процесу Слуги Божого, мученика, Єпископа Станиславівського Григорія Хомишина, головним координатором якої став викладач ІФТКДІ о. Д. Шимчій ЧСВВ, а її членами – ректор ІФТКДІ о. д-р С. Мудрий ЧСВВ, о. мітрат Р.-А. Кияк, о. М. Стягар, о. Д. Богун ЧСВВ, декан теологічного факультету ІФТКІ о. Я. Будуйкевич, декан філософського факультету ІФТКДІ о. І. Козовик, редактор єпархіальної газети «Нова Зоря» п. І. Пелехатий, вікарій єпархії о. В. Харук, доценти Прикарпатського університету п. П. Арсенич та п. В. Полєк [69, с. 1].

Зроблено перші кроки щодо організації капеланської служби в єпархії. Так, владики С. Дмитерка наказом № 5 від 7 березня 1995 р. призначив о. Р.-А. Кияка головним військовим капеланом єпархії для координації праці інших активних капеланів, серед яких були парафіяльні священники о. О. Путько, о. М. Білинський, о. П. Тимцюрак, о. Р. Паньків, о. Д. Кривецький та ін. [72, с. 2]; у 1996 р. священники-капелани об'єднані в капеланську раду Івано-Франківської єпархії, яка проводила щомісячні збори для вирішення назрілих проблем [71, с. 2].

Крім зазначених комісій, в структурі консистоії Івано-Франківської єпархії УГКЦ були створені й активно діяли благодійний фонд «Карітас»

(голова – о. мітрат М. Сімкайло), редакційно-видавничий відділ та редакція газети «Нова Зоря» (завідувач відділу і редактор – п. І. Пелехатий) [107, с. 22].

Таким чином, єпископ-ординарій С. Дмитерко, відповідно до приписів Кодексу канонів Східних Церков та партикулярного права УГКЦ, організував єпархіальне управління (консисторію), кадровий склад якого забезпечив відродження та розвиток Івано-Франківської єпархії у 1990–1997 роках.

Чергова реформа структури Івано-Франківської єпархії УГКЦ була проведена 20 лютого 1996 р., коли декретами № 18-25 єпископа-ординарія С. Дмитерка, за проектом єпископа-коад'ютора С. Мудрого, проведено новий розподіл на деканати. Внаслідок цього на основі наявних 8 деканатів було створено 19 нових деканатів (з відповідним призначенням деканів): Більшівцівський (о. Л. Насташенський), Богородчанський (о. І. Яковлюк), Боднарівський (о. Я. Підлуський), Болехівський (о. В. Гладенький), Букачівський (о. М. Любінець), Бурштинський (о. Б. Демків), Войнилівський (о. М. Джиджора), Галицький (о. мітрат В. Завірач), Долинський (о. мітрат В. Керницький), Єзупільський (о. В. Гнатківський), Івано-Франківський (о. мітрат М. Сімкайло), Калуський (о. мітрат М. Бігун), Лисецький (о. М. Залеський), Перегінський (о. мітрат І. Когут), Рогатинський (о. мітрат Д. Бігун), Рожнятівський (о. мітрат Я. Жовнірович), Солотвинський (о. мітрат Б. Івахнюк), Тисменицький (о. мітрат В. Гринишин), Черченський (о. І. Демків) [70, с. 2].

У жовтні 1996 р. єпископ С. Дмитерко взяв участь в засіданнях першої сесії Патріаршого Собору УГКЦ, присвяченого темі «Нової євангелізації». У своєму виступі єпископ-ординарій представив коротку історичну довідку про Івано-Франківську єпархію від її заснування 1885 р. до 1991 р., вказав на реорганізацію її структури 1993 р., охарактеризував стан і діяльність єпархіальних органів, ІФТКДІ, чернечих чинів тощо. Наведені статистичні дані про стан єпархії (550 тис. вірних, територія 7,2 тис. кв. км, зареєстрованих 388 громад і 224 парохії, 323 храми, 19 деканатів, 250 священників, 50 викладачів і 470 студентів духовної семінарії і 285 студенток-катехиток, 1550 вчителів християнської етики) [37, с. 25-29], природно, переконливо засвідчили внесок владики у відродження УГКЦ в незалежній Україні.

У вересні 1997 р. Синод єпископів УГКЦ розглянув подання єпископа-ординарія Івано-Франківської єпархії Софрона Дмитерка з проханням звільнити його від виконання обов'язків ординарія. Синод задовольнив це подання на підставі кан. 210 ККСЦ [86, с. 46], що передбачає зречення уряду єпархіальним єпископом, який досягнув 75 років життя або став нездатним для належного виконання свого уряду через слабке здоров'я [56, с. 75]. Отримавши згоду Апостольської Столиці, владики Софрон Дмитерко, відповідно до кан. 211 ККСЦ [56, с. 75], отримав титул вислуженого єпископа та вийшов на емеритуру. Указом президента України Л. Кучми 21 серпня

1999 р. владика Софрон Дмитерко нагороджений орденом «За заслуги» III-го ступеня [18, с. 2]. Помер ісповідник віри владика Софрон Дмитерко 8 листопада 2008 р., похований у крипті катедрального собору. Згодом, з метою вшанування пам'яті владика С. Дмитерка 2 червня 2009 р. відкрито музей-кімнату в домі Сестер СНДМ в Івано-Франківську, де проживав останні роки ієрарх [8], а в серпні 2017 р. освячено пам'ятник у відпустовому місці у с. Погоня Тисменицького деканату [103].

Наступним єпископом-ординарієм Івано-Франківської єпархії УГКЦ став владика Софрон Мудрий, ще 2 березня 1996 р. призначений єпископом-коад'ютором. Уже 22 грудня 1997 р. відбулась інтронізація нового єпарха Софрона Мудрого, ЧСВВ, у кафедральному соборі св. Воскресіння за участю Апостольського нунція в Україні архієпископа Антоніо Франко, Львівського єпископа-помічника Любомира Гузара та інших єпископів і понад 300 священників єпархії. «Цього пам'ятного для мене дня, – згадував пізніше сам владика, – під покровом Пречистої Діви Марії, покладено на мене новий хрест обов'язків щодо Церкви і дорученої пастви мого улюбленого народу» [63, с. 94, 98].

За час свого служіння єпископом-ординарієм Івано-Франківської єпархії (1997–2005) владика Софрон Мудрий продовжив працю над її розвитком, використовуючи свій попередній досвід праці в Римі як відомий каноніст – доктор канонічного права, член папської комісії для підготовки ККСЦ, а також як ректор богословського освітнього закладу – української папської колегії імені св. Йосафата [див.: 63, с. 41-43, 91-92]. У першому пастирському листі «Господь – сила моя», в січні 1998 р. зверненого до духовенства і вірних Івано-Франківської єпархії, владика С. Мудрий підкреслив своєї прагнення працювати для «спасіння душ» довіреного йому «народу Божого» [24, с. 4-5].

Упродовж свого ординаріату в Івано-Франківській єпархії владика С. Мудрий постійно брав активну участь в засіданнях Синоду єпископів УГКЦ. У 1997–2000 рр. він був обраний до складу канонічної комісії, що мала своїм завданням розробити норми партикулярного права УГКЦ [86, с. 35, 45; 81, с. 5]. Вже у вересні 1999 р. владика С. Мудрий представив на розгляд учасників Синоду єпископів проект Партикулярного права УГКЦ, що був тоді схвалений у першому читанні «як зобов'язуюче право УГКЦ»; а згодом, у співпраці з новими членами канонічної комісії Синоду, продовжив працю над іншими частинами Партикулярного права УГКЦ [90, с. 1; 91, с. 1; 82, с. 2]. Отже, внесок владика С. Мудрого у розвиток партикулярного права УГКЦ є, безперечно, достатньо вагомим.

Водночас ієрарх порушував питання про юридичну реабілітацію УГКЦ Українською державою. У своїй проповіді на закінчення другої сесії Патріаршого Собору УГКЦ «Роль і місце мирян у Церкві» 30 серпня 1998 р. наголосив: «У нинішній посткомуністичній Україні нам потрібно, в першу чергу, організованими силами ієрархії та вірних рішуче вимагати ЮРИДИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ нашої Церкви, яку насильно ліквідувала

советська влада. Теперішня демократична влада Української держави має правовий обов'язок сказати своє слово про цей насильницький акт несправедливості, заслань, каторг, мучеництва за віру і вірність Католицькій Церкві всієї ієрархії, майже всього духовенства, також сотень тисяч мирян. Ми, як Католицька Церква і віруючі демократичної вільної України, маємо право вимагати від Парламенту та Президента України нового Закону, який визнає нашу Церкву як таку, що має право церковної власності, зокрема на свої храми, культові споруди та інше майно, яке нині використовує держава або приватні особи» [64, с. 6; 38, с. 249]. Згодом, 11 лютого 1999 р. на зустрічі Львівського єпископа-помічника Любомира Гузара й Івано-Франківського єпископа-ординарія Софрона Мудрого з головою Державного комітету у справах релігій при Кабінеті міністрів України Віктором Бондаренком обговорено питання про «можливість юридичної та майнової реабілітації УГКЦ» [44, с. 1]. Однак ініціатива ієрархів надалі, пори підтримку окремих політиків та громадських діячів, так і не знайшла розуміння та підтримки державних чиновників і, слід підкреслити, до сьогодні питання реабілітації УГКЦ як інституції залишається невирішеним [21].

Дбаючи про розвиток організаційної структури Івано-Франківської єпархії, владика С. Мудрий використовував можливості, надані канонічно-правовими актами – Кодексом канонів Східних Церков та партикулярним правом УГКЦ. Так, у січні 1998 р. своїми декретами владика, відповідно до кан. 245 ККСЦ, призначив Генеральним вікарієм єпархії єпископа Іриней Білика ЧСВВ, а відповідно до кан. 271-п. 1-6, створив при єпархіальному управлінні (консистерії) також колегію єпархіальних радників, членами якої, окрім передбачених «силою уряду» владик С. Мудрого та І. Білика, канцлера о. В. Чорнія, віце-канцлера о. І. Шевчука та економа о. І. Репели, увійшли також декани о. М. Сімкайло (Івано-Франківський), о. В. Завірач (Галицький), о. М. Бігун (Калуський), о. Б. Івахнюк (Солотвинський), о. І. Демків (Черченський), о. М. Залеський (Лисецький) та ігумен монастиря «Христа Царя» ЧСВВ в м. Івано-Франківську о. В. Палчинський [29, с. 1]. Колегія єпархіальних радників була покликана надавати дорадчі консультації єпископові у важливих ділянках управління єпархією. Згодом в структурі єпархіальних органів з'явилися ще декілька нових органів. Так, 16 січня 1998 р. владика С. Мудрий створив Молодіжну комісію Івано-Франківської єпархії, головою якої призначений о. В. Дем'янець [28, с. 2]. 14 грудня 1998 р. владика заснував «Фонд допомоги для їмостей-вдовиць, священників-інвалідів та хворих священників» [30, с. 2]. З метою координації та проведення євангелізації та катехизації, духовної підтримки персоналу та хворих в медичних закладах декретом архієрея у травні 2003 р. засновано «Душпастирську місію Івано-Франківської єпархії УГКЦ в закладах охорони здоров'я» [10, с. 8-9]. Водночас запроваджено традицію регулярних зборів деканів єпархії, а згодом – також загальних зборів духовенства єпархії, що передбачено нормою кан. 372-п.2 ККСЦ про конференції ієрарха для

духовенства з метою «підтримання священних наук і душпастирства» [56, с. 119]. Так, 25 лютого 1999 р. на загальних зборах священників єпархії обговорено питання практики посту, підвищення освітнього рівня духовенства, розвитку Літургії в УГКЦ, відзначення Великого Ювілею 2000-ліття Різдва Христового. Тоді владика Софрон, зауваживши наявність небезпеки «лефевризму» і «традиціоналізму» в УГКЦ, особливо підкреслив потребу ґрунтовних знань у священників з філософської антропології, догматичного богослов'я, біблістики, канонічного права, пастирського богослов'я, літургії та документів II Ватиканського Собору [95, с. 1-2]. Участь священників у регулярних загальних зборах-конференціях була обов'язковою, тому окремі випадки «відсутності без поважних причин» каралися доганою [10, с. 33-34].

Окремим напрямком архиєпископської праці єпископа С. Мудрого став розвиток богословської освіти УГКЦ. Тривалий час виконуючи обов'язки голови Комісії богословської освіти УГКЦ, заснованої Синодом єпископів УГКЦ у 1996 р., владика Софрон докладав зусиль для організаційного, кадрового та програмного забезпечення розвитку богословських навчальних закладів. На організаційному рівні було, зокрема, створено Раду ректорів богословських навчальних закладів УГКЦ, котра проводила регулярні наради з метою узгодження спільної навчальної програми, вироблення спільних підходів щодо формації майбутніх священників. Так, 8 лютого 1999 р. на засіданні Ради ректорів богословських вищих навчальних закладів УГКЦ під головуванням єпископа С. Мудрого прийнято рішення затвердити єдину концепцію розвитку та програму богословської освіти УГКЦ [22, с. 2]. На засіданні Ради ректорів богословських освітніх закладів УГКЦ 23 вересня 2004 р. обговорювалися вже питання дотримання спільної програми навчання, затвердженої Синодом єпископів УГКЦ, також вирішено створити комісію для перевірки духовних семінарій УГКЦ [11, с. 16-17]. Зберігаючи за духовними навчальними закладами основну їх місію – підготовку майбутніх священників, владика також виступав за можливість державної акредитації богословських освітніх закладів та включення спеціальності «Богослов'я (теологія)» до офіційного переліку спеціальностей Міністерства освіти і науки України [63, с. 163]. Значну увагу єпископ С. Мудрий приділив єпархіальному закладу богословської освіти, який очолював ще з 1994 р. Уже 2000 р. Івано-Франківський теологічно-катехитичний духовний інститут (ІФТКДІ) реорганізовано в Івано-Франківську теологічну академію (ІФТА), в структурі якої діяли філософсько-богословський, катехитично-педагогічний факультети [див.: 23, с. 55-56]. На початку 2000-х рр. владика навіть планував заходи щодо проведення державної акредитації ІФТА. Це питання обговорювалось на засіданнях Вченої ради ІФТА і навіть на Єпархіальному Соборі 2002 р. [23, с. 56-57; 40, с. 114]. Однак відсутність на той час необхідного державного законодавства унеможливила швидке вирішення питання про акредитацію ІФТА. Залишаючись базовим закладом для підготовки духовенства, ІФТКДІ – ІФТА у 1995 – 2005 рр. випустила понад

500 богословів з чотирьох єпархій УГКЦ (за поділом 1993–2000 рр. – це Івано-Франківської, Коломийсько-Чернівецької, Самбірсько-Дрогобицької та Тернопільсько-Зборівської) [23, с. 164]. Водночас владика Софрон Мудрий за роки свого ординаріату в Івано-Франківській єпархії висвятив, за різними оцінками від 130 до 160 священників, з них близько 30 целебсів [5, с. 4].

У процесі підготовки до третьої сесії Патріаршого собору УГКЦ, запланованого на липень 2002 р. на тему «Ісус Христос – джерело відродження українського народу» [39], єпископ С. Мудрий ініціював проведення місцевого собору. Собор Івано-Франківської єпархії УГКЦ на тему «Євангелізація і душпастирство у III тисячолітті», що відбувся 15-16 січня 2002 р. в приміщенні ІФТА за участю Верховного Архієпископа УГКЦ Блаженнішого Любомира Гузара та 150 делегатів – священників і мирян єпархії, розглянув актуальні аспекти євангелізації та різних видів душпастирського служіння УГКЦ в сучасному суспільстві [40, с. 3-7].

Невдовзі, 2 червня 2005 р. Папа Бенедикт XVI прийняв зречення з уряду за віком єпископа Івано-Франківського владика Софрона Мудрого [50]. Визнаючи внесок владика Софрона Мудрого «у справу консолідації українського суспільства», Президент України В. Ющенко з нагоди Дня Соборності України 22 січня 2009 р. нагородив ієрарха орденом «За заслуги» 3-го ступеня. Помер владика С. Мудрий у ніч з 30 на 31 жовтня 2014 р. на 91-му році життя в Івано-Франківську, похований 2 листопада 2014 р. в крипті Архикатедрального собору Воскресіння Христового [9].

Його наступником став владика Володимир Війтишин, до того часу – єпископ-коад'ютор (з 13.05. 2003 р.) і правлячий архієрей (з грудня 2005 р.) Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ. Інtronізація В. Війтишина на престол Івано-Франківської єпархії УГКЦ відбулася в день Верховних апостолів Петра і Павла, 12 липня 2005 р., в кафедральному Соборі святого Воскресіння [16]. У такий спосіб, провід управління єпархією перейшов, як згадував владика Софрон Мудрий, «з благословення Святішого Отця Івана Павла II... в надійні руки молодого, але заслуженого борця підпільної УГКЦ, Преосвященного Владика Володимира Війтишина» [63, с. 122]. Невдовзі Івано-Франківський єпископ як учасник Синоду єпископів УГКЦ був обраний керівником Патріаршого економату Патріаршої Курії УГКЦ в Києві [48, с. 1].

Упродовж 2005–2010 рр. єпископ В. Війтишин, керуючись нормами ККСЦ та Партикулярного права УГКЦ, подбав про розвиток організаційної структури Івано-Франківської єпархії. Враховуючи вакантність посади генерального вікарія, що виникла після переходу єпископа Іринія Білика на престол новоствореної Бучацької єпархії [3], владика В. Війтишин, керуючись нормою кан. 245 ККСЦ, іменував у травні 2010 р. Протосинкелом Івано-Франківської єпархії о. д-ра Олега Каськіва [42].

За короткий період владика Володимир провів реорганізацію єпархіального управління, в складі якого, поряд з наявними, було створено нові відділи та комісії. Так, у травні 2007 р. архієрей благословив початок

Руху «За тверезий спосіб життя» [43, с. 1], 23 лютого 2009 р. створив Паломницький центр Івано-Франківської єпархії, першим керівником якого призначив о. В. Дем'янця [31, с. 3].

Відтак, в структурі єпархіального управління станом на 2009 р. діяли церковний суд в дисциплінарних і подружніх справах, економічний відділ, фінансово-проектна комісія, рада з економічних справ, капеланський відділ, колегія єпархіальних радників, пресвітерська рада, а також комісія з питань євангелізації, катехитична комісія, єпархіальна місія «Молодіжна комісія», літургична комісія, комісія сакрального мистецтва, комісія «Душпастирська місія у сфері охорони здоров'я», підкомісія «Рух за тверезість життя», комісія священничого виховання в семінаріях, комісія у справах монашества, комісія у справах реституції церковного майна, комісія соціальної комунікації, комісія у справах справедливості і миру, комісія в справах мирян, комісія у справах сім'ї, Екологічний центр, єпархіальна місійна група, єпархіальне бюро з питань екзорцизму. До єпархіальних структур належали також засоби масової інформації (видавництво «Нова Зоря», телерадіоорганізація «Дзвони», єпархіальний інтернет-сайт), навчальні заклади (Івано-Франківського теологічна академія та духовна семінарія ім. свщмч. Йосафата, приватна ЗОШ «Католицька школа імені святого Василя Великого), єпархіальні центри (паломницький центр, молодіжний християнський центр св. Дон Боска), благодійні організації (Благодійний фонд «Карітас – Івано-Франківськ УГКЦ», соціальний підрозділ допомоги малозабезпеченим, Благодійна організація «Мальтійська служба допомоги»), єпархіальні молодіжні осередки (осередок передшлюбної катехизації, молодіжна християнська організація «Лицарі Милосердя», Товариство українських студентів католиків «Обнова», Спільнота Віднови у Святому Дусі «Як Марія», Молитовна спільнота «Рух Матерів у молитві») [108, с. 16-28].

У листопаді 2010 р. єпископ В. Війтишин створив Місійно-євангелізаційний відділ Івано-Франківської єпархії УГКЦ, керівником якого став о. Йосафат Мощич [12, с. 57]. У травні 2011 р. о. Й. Мощича іменовано синкелом у справах Мирянських рухів Івано-Франківської єпархії [13, с. 12]. У листопаді 2010 р. владика Володимир, керуючись нормою кан. 191 ККСЦ, затвердив Положення про раду з економічних справ єпархії, а в грудні 2010 р. – Положення про колегію єпархіальних радників Івано-Франківської єпархії УГКЦ [12, с. 60-69]. У травні 2011 р. на установчому засіданні під головуванням єпископа Володимира створено Касу взаємодопомоги священників єпархії, затверджено її положення [13, с. 45-48]. Деякі зміни відбулися і на територіальному рівні організаційної структури єпархії: в грудні 2010 р. в межах м. Івано-Франківська було створено три протопресвітерати (деканати) – Центральний (декан о. Ю. Новицький), Північно-Західний (о. Б. Гобир) та Південно-Східний (о. І. Репела) [12, с. 70-75].

Регулярними стали збори деканів Івано-Франківської єпархії УГКЦ, на яких обговорювалися актуальні питання душпастирського служіння. Так, на зборах деканів 6 лютого 2007 р., зокрема, обговорено питання катехизації, реколекційних конференцій духовенства, боротьби з алкоголізмом, поширення книг з історії УГКЦ тощо [97, с. 2]. На подібних зборах 2 березня 2010 р. представлено новий журнал УГКЦ «Християнин і світ», проведено анкету щодо дяківсько-регентських курсів тощо) [98, с. 4]. У постійну практику увійшли також загальні збори духовенства Івано-Франківської єпархії. Так, 18 вересня 2007 р. на таких зборах обговорено діяльність БФ «Карітас – Івано-Франківськ», пожертви на будівництво Патріаршого Собору в Києві, вручено нагороди деяким священикам [97, с. 2]. Обов'язковим елементом духовної формації духовенства стали реколекції, які регулярно проводились в урочищі «Підлюте» с. Осмолода Рожнятівського району [32, с. 3].

Важливу роль у розвитку релігійно-церковного життя Івано-Франківської єпархії УГКЦ мали ще декілька подій. Так, 2007 р. відбулося відзначення знаменних ювілеїв: 140-ліття з дня народження Блаженного Григорія Хомишина та 100-ліття духовної семінарії, 65-ліття священства владики Софрона Мудрого та 25-ліття священства владики Володимира Війтишина, 90-ліття з дня народження владики Софрона Дмитерка [14, с. 2; 47, с. 2; 65, с. 2; 78, с. 1; 101, с. 2; 102, с. 2]. За дорученням Синоду єпископів УГКЦ владика Володимир Війтишин провів 5 квітня 2009 р. в кафедральному соборі першу сесію беатифікаційного процесу о. Єремії Ломницького ЧСВВ, першого ректора духовної семінарії в Станиславові [99, с. 3]. З метою вшанування пам'яті блаженного Симеона Лукача, єпископа підпільної Церкви, 25 липня 2010 р. у селі Старуня Солотвинського деканату владика Володимир Війтишин освятив надгробний пам'ятник блаженного Симеона Лукача на місцевому цвинтарі [66, с. 2].

У червні 2009 р. після тривалих переговорів та відповідних рішень облдержадміністрації та міністерство оборони України, нарешті, відбулася передача від обласного військового комісаріату частину корпусу на вулиці Шевченка, 11, будинку колишньої Станиславівської духовної семінарії (до її закриття 1945 р.), у власність УГКЦ та користування приватної ЗОШ «Католицька школа Святого Василя Великого» [100, с. 6]. Вже 1 вересня 2009 р. директор школи с. Йосифа Кияк ЧСВВ з благословення владики та за участю духовенства, представників влади і батьків відкрила навчальний рік для учнів 6-8 класів [5, с. 7].

Серед основних досягнень у розвитку Івано-Франківської єпархії УГКЦ на 2010 р. було будівництво нового корпусу теологічної академії, становлення Католицької школи Св. Василя Великого, добротина гуманітарна та консультативно-правова праця Благодійного фонду «Карітас – Івано-Франківськ», підтримка ЗМІ – видавництва та часопису «Нова Зоря» і радіо «Дзвони», розвиток відпустових Марійських центрів у Крилосі, Гошеві та Погоні [104, с. 1-2]. На початку 2010 р. Івано-Франківська єпархія УГКЦ

налічувала 445 священників, в ІФТА навчалось 215 студентів-богословів, за 20 років незалежності України тут було споруджено 120 храмів, а 30 церков перебували на стадії будівництва [104, с. 2]. За сприяння БФ «Карітас – Івано-Франківськ» організовано спільноту колишніх українців-заробітчаків «Пієта», яка зайнялась організацією духовної опіки та консультативно-правової допомоги емігрантам [46, 2010, ч.15, с. 9; 2011, ч. 5, с. 9-10]. Місійне товариство Святого Апостола Андрія, канонічно затверджене 1997 р. єпископом С. Дмитерком і очолюване з 2003 р. о. Й. Мощичем, розгорнуло душпастирську місію серед українців-емігрантів у країнах близького та далекого зарубіжжя [57, с. 4; 58, с. 9]. З благословення владики Володимира Війтишина 14-15 лютого 2011 р. відбувся єпархіальний собор «Про богопосвячене життя в УГКЦ» за участю понад 100 делегатів, ще репрезентували Чини Василян, Редемптористів, Воплоченого Слова та інших чоловічих і жіночих згромаджень в єпархії [6, с. 5].

В грудні 2009 р. Президент України В.Ющенко нагородив владика Володимира Війтишина орденом «За заслуги» 3-го ступеня «за вагомий особистий внесок у реалізацію державних соціальних програм, активну благодійну діяльність та з нагоди дня благодійництва» [41, с. 1].

Підсумовуючи 5-ліття свого служіння в Івано-Франківській єпархії (2005 – 2010 рр.), владика Володимир Війтишин в інтерв'ю головному редактору газети «Нова Зоря» підкреслював, що «за цей час відбувся помітний якісний зріст: Єпархія почала працювати більш повноцінно, різноманітно. Після часів підпілля, коли Церква не мала жодних прав, спостерігаємо справді дуже великий поступ... прийшовши в Івано-Франківську Єпархію, яку в свій час очолювали такі великі духовні постаті як Владика Юліан Пелеш та Андрей Шептицький, Єпископи-Мученики Григорій Хомишин, Симеон Лукач та Іван Слезюк, Владика-Ісповідники Іван Лятишевський, Софрон Дмитерко та Павло Василик, а в останні кільканадцять років – Єпископи Софрон Мудрий та Іриней Білик, я бажав лише продовжити те, що вони здобули, до чого змагалися і чого прагнули для добра і спасіння людських душ, Церкви та України...». А далі окреслив перспективу: «...духовна й історична традиція Галичини логічно спонука нас до розбудови церковної інфраструктури, зокрема піднесення нашої Івано-Франківської Єпархії... до гідності Митрополії. Це було турботою і бажанням наших попередників Владик Софрона Дмитерка та Софрона Мудрого. Зрештою, такий статус стане ще одним кроком до утвердження патріаршого устрою помісної Української Греко-Католицької Церкви» [104, с. 1-2].

У березні 2011 р. на виборчому Синоді єпископів за участю 40 із 50 ієрархів новим Главою УГКЦ було обрано Святослава Шевчука. Активним учасником виборчого Синоду був владика Володимир Війтишин, а владика-емерит Софрон Мудрий не брав участі, втім дуже позитивно оцінював вибір Святослава Шевчука, ґрунтуючись на досвіді співпраці з ним як ректором

Львівської духовної семінарії в рамках Синодальної комісії богословської освіти УГКЦ [17, с. 4].

Декретом Глави УГКЦ Святослава Шевчука від 4 грудня 2011 р., на основі рішень Синоду єпископів УГКЦ 2009 р. та з благословення Папи Бенедикта XVI, відповідно до кан.85 §1 ККСЦ, вирішено «піднести єпископство Івано-Франківська до гідності митрополії», заснувати Івано-Франківську митрополію, до якої відтепер «входитимуть престоли Івано-Франківської архієпархії та Коломийсько-Чернівецької єпархії» [33, с. 1].

У день св. Апостола Андрія, 13 грудня 2011 р., відбувся урочистий акт проголошення Івано-Франківської митрополії УГКЦ та інтронізація єпископа Володимира Війтишина на митрополита і архієпископа, яку здійснив Отець і Голова УГКЦ Верховний Архієпископ Києво-Галицький Святослав Шевчук за участю 20 єпископів, 500 священників і декілька тисяч вірних [50].

Проголошення Івано-Франківської митрополії, разом з двома іншими – Львівською та Тернопільсько-Зборівською (в листопад – грудні 2011 р.), на думку каноністів та істориків, стало черговим кроком на шляху до утвердження Патріаршого устрою УГКЦ [76; 87].

Висновки. Піднесення у 2011 р. Івано-Франківської єпархії до статусу митрополії було наслідком інтенсивного розвитку організаційної структури, релігійно-духовного та суспільного життя цієї «частини Божого народу», органічної складової УГКЦ упродовж понад столітнього її розвитку. Історично склалося так, що УГКЦ відіграла особливу роль у формуванні української нації: Галицька митрополія упродовж XIX – першої половини XX ст. стала органічною складовою українського національного відродження в Галичині, у «катакомбний» період (1946 – 1989/1991 рр.) рух за легалізацію УГКЦ сприяв збереженню національної ідентичності в умовах тоталітарного режиму, а в період незалежності України, з 1991 р. і до сьогодні УГКЦ є активним учасником побудови громадянського суспільства. Розвиток Івано-Франківської митрополії, як і проголошення 7 квітня 2015 р. Канонів Партикулярного права УГКЦ [53], є одним з елементів процесу становлення Патріаршого устрою УГКЦ. Отже, вивчення історичного розвитку Івано-Франківської митрополії як правонаступниці Станіславівської єпархії на сьогодні виглядає достатньо актуальним і може стати справою майбутніх поколінь істориків, богословів і релігієзнавців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрухів І. Станіславська (Івано-Франківська) єпархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект. Наукова монографія / Ігор Андрухів, Олександр Лисенко, Ігор Пилипів. – Івано-Франківськ; Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. – 500 с.
2. Архів Курії Івано-Франківської Архієпархії УГКЦ. – Папка «Декрети, накази, розпорядження Єпископа-Ординарія Івано-Франківської єпархії УГКЦ Софрона Дмитерка ЧСВВ (1990–1997)».
3. Біографія Кир Іриней Білика [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ub.wikipedia.org/wiki/Білик_Іриней [06.09. 2011]..

4. Біографія Кир Софрона Мудрого [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.if_eparchia.org/content/view/28/33/ [06.09. 2011].
5. Босчко Ю. Добрий Ти, Господи, і милосердя Твоє не має меж... // Нова Зоря. – 2009. – 4 вересня. – Ч.22. – С.7.
6. Бойко о. Йосафат, ВС. Відлуння Єпархіального Собору // Нова Зоря. – 2011. – 21 квітня. – Ч.9. – С.5.
7. Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква в катакомбах (1946–1989) / Богдан Боцюрків // Ковчег: Збірник статей з церковної історії. – Ч. 1. – Львів, 1993. – С. 123-164.
8. В Івано-Франківську відкрито Музей Владики Софрона Дмитерка, ЧСВВ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.canonic.org.ua/golovna-storinka/1/166-v-ivano-frankivsku-vidkryto-muzej-vladyky-sofrona-dmyterka-chsvv.html> [06.09. 2017].
9. В Івано-Франківську поховали владика Софрона Мудрого (03 листопада 2014) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://news.ugcc.ua/video/v_Ivanofrankivsku_pohovali_vladiku_sofrona_mudrogo_71949.html [06.09. 2017].
10. Вісник Івано-Франківської єпархії УГКЦ за 2003 рік. – Івано-Франківськ, 2004. – 64 с
11. Вісник Івано-Франківської Єпархії УГКЦ. – 2004. – липень, серпень, вересень. – Івано-Франківськ, 2004. – 80 с.
12. Вісник Івано-Франківської єпархії УГКЦ. – 2011. – № 1 (січень). – С. 57
13. Вісник Івано-Франківської єпархії УГКЦ. – 2011. – № 2 (січень – травень). – С. 12
14. Вітання Ординарію (Кир Володимиру Війтишину) // Нова Зоря. – 2007. – 16 листопада. – Ч.45. – С.2.
15. Вічна пам'ять: о. Роман Андрій Кияк. Ординаріат Івано-Франківської Єпархії УГКЦ // Нова Зоря. – 1999. – 5 січня. – Ч. 1-2. – С. 10.
16. Владика Володимир (Війтишин), єпископ-коад'ютор Коломийсько-Чернівецької єпархії, а тепер архієпископ і митрополит Івано-Франківський УГКЦ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://diocese.ko.if.ua/vijtyshyn.html> [12.10. 2017].
17. Владика Софрон Мудрий ЧСВВ: «Покликаний славити Бога у Його Святості...» (про вибір Главою УГКЦ Святослава Шевчука) // Нова Зоря. – 2011. – 7 квітня. – Ч.8. – С.4.
18. Владиці – орден «За заслуги» // Нова Зоря. – 1999. – Ч. 36. – С. 2.
19. Гавриш І. Душпастирська діяльність греко-католицького духовенства Станіславівської єпархії у «катакомбний» період (1946–1989 рр.) / Іванна Гавриш // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий пастир»: збірник наукових праць. Богослов'я. – Вип. 8: до 150-річчя від дня народження Митрополит Андрея Шептицького. – Івано-Франківськ, 2015. – С. 147–152.
20. Глава УГКЦ проголосив Івано-Франківську митрополію – найбільшу на Західній Україні (14.12. 2011) // Релігія в Україні: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.religion.in.ua/news/ukrainian_news/13587-glava-ugkc-progholosiv-ivano-frankivsku-mitropoliyu-najbilshu-na-zaxidnij-ukrayini.html [20.10. 2017].
21. Глава УГКЦ: Наступними кроками мала б стати повна реабілітація та реституція незаконно відчуженого майна (опубл.: 01.11. 2014) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://catholicnews.org.ua/glava-ugkc-nastupnimi-krokami-mala-b-stati-povna-reabilitaciya-ta-restituciya-nezakonno> [20.10. 2017].
22. Гобир о. Борис, віце-ректор ІФТКДІ. Засідання Ради ректорів // Нова Зоря. – 1999. – 10 лютого. – Ч. 6. – С. 2.
23. Горбань Р., Делятинський Р. Івано-Франківська теологічна академія УГКЦ: традиції та становлення (до 125-річчя Івано-Франківської єпархії УГКЦ, 20-річчя виходу з

підпілля Духовної Семінарії та 10-річчя заснування Теологічної Академії): Наукове видання. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010. – 168 с.

24. «Господь – сила моя»: Пастирський лист Єпископа Софрона Мудрого, ЧСВВ, Оринарія Івано-Франківської Єпархії УГКЦ, м. Івано-Франківськ, січень 1998 р. Б. // Нова Зоря. – 1998. – 3 лютого. – Ч. 5. – С. 4-5.

25. Грабовецький В. Відновлення діяльності греко-католицького собору в незалежній Україні 90-х років / Володимир Грабовецький // Альманах Станиславівської Землі: Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. Том 3 / Редактор-упорядник Ю. Гаєцький. – Нью-Йорк – Київ – Івано-Франківськ, 2009. – С. 640.

26. Гузар Л. Про утвердження патріаршого устрою Української Греко-Католицької Церкви. Пастирське послання [Електронний ресурс] / Любомир Гузар. – Режим доступу: <http://old.ugcc.org.ua/ukr/patriarchat/documents/article;1340/>.

27. Гуркіна С. Реакція Греко-Католицької Церкви на переслідування влади після Другої світової війни [Електронний ресурс] / Світлана Гуркіна. – Режим доступу: <https://plus.google.com/+СтепанЛьвівець/posts/bruACFnDa7k> [28.10. 2017].

28. Декрет № 1 від 16 січня 1998 р. «Про створення при Єпархії Молодіжної комісії» // Нова Зоря. – 1998. – 10 лютого. – Ч. 6. – С. 2.

29. Декрет № 3 від 28 січня 1998 р. «Про призначення Генерального Вікарія Івано-Франківської Єпархії УГКЦ»; Декрет № 4 від 28 січня 1998 р. «Про створення колегії єпархіальних радників» // Нова Зоря. – 1998. – 3 лютого. – Ч. 5. – С. 1.

30. Декрет № 16 від 14 грудня 1998 р. «Про створення Фонду допомоги для їм остей-вдовиць, священників-інвалідів та хворих священників» // Нова Зоря. – 1998. – Ч. 50. – С. 2.

31. Декрет від 23 лютого 2009 р. Б. // Нова Зоря. – 2009. – 29 травня. – Ч.14. – С.3.

32. Декрет від 5 травня 2009 р. Про реколекції священників Івано-Франківської єпархії // Нова Зоря. – 2009. – 29 травня. – Ч.14. – С.3

33. Декрет Глави УГКЦ Святослава Шевчука від 21 листопада / 4 грудня 2011 р Б. // Нова Зоря. – 2011. – 15 грудня. – Ч.31. – С.1.

34. Делятинський Р. І. Станиславівська єпархія Греко-Католицької Церкви в суспільному житті Галичини (1885–1946 рр.): дисертація на здобуття наук. ст. канд. іст. наук: спеціальність 07.00.01 – історія України / Руслан Іванович Делятинський; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2017. – 390 с.

35. Делятинський Р. Відновлення та реорганізація структури Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви (1989–1993) // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий пастир»: збірник наукових праць. Богослов'я. – Вип. 8: до 150-річчя від дня народження Митрополит Андрея Шептицького. – Івано-Франківськ, 2015. – С. 204–233.

36. Добрий Пастир. Часопис, присвячений церковним і богословським справам. – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківської української греко-католицької єпархії, 1996. – 152 с.

37. Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Перша сесія (жовтень 1996 р.). – Львів: Свічадо, 1998. – XXV+326 с.

38. Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Друга сесія „Роль і місце мирян в Церкві”(Львів, 23 – 30 серпня 1998 р.). – Львів: Свічадо, 1998. – 286 с.

39. Документи Патріаршого Собору УГКЦ. Третя сесія “Ісус Христос – джерело відродження українського народу” (м. Львів, 30 червня – 4 липня 2002 р.). – Львів: Секретаріат Патріаршого Собору, 2002. – 238 с.

40. Євангелізація і душпастирство у III тисячолітті: Матеріали Собору Івано-Франківської Єпархії УГКЦ (Івано-Франківськ, 15-16 січня 2002 р.). – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2002. – 120 с.

41. Єпископ-ординарій Івано-Франківський відзначений державною нагородою // Нова Зоря. – 2009. – 18 грудня. – Ч.30. – С.1
42. Життєпис митр. прот. д-ра Олега Каськіва [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.if-eparchia.org/1155-zuttepus.html> [25.09. 2017].
43. З неволі гріха – до Божого світла: Звернення Правлячого Архисерея Івано-Франківської Єпархії до духовенства і вірних з нагоду Руху «За тверезий спосіб життя» // Нова Зоря. – 2007. – 4 травня. – Ч.19. – С.1
44. За реабілітацію УГКЦ // Нова Зоря. – 1999. – 17 лютого. – Ч. 7. – С. 1.
45. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/987-12> [31.10.2014].
46. Заробітчансьа хвиля: Добірку підготувала спільнота колишніх укранців-заробітчачан «Піста» // Нова Зоря. – 2010. – 5 серпня. – Ч.15. – С.9; // Нова Зоря. – 2011. – 24 лютого. – Ч.5. – С.9-10.
47. Заходи Івано-Франківської Єпархії УГКЦ на 2007 р. Б. // Нова Зоря. – 2007. – 9 березня. – Ч.11. – С.2;
48. Збори працівників Патріаршої Курії УГКЦ // Нова Зоря. – 2008. – 13 червня. – Ч.24. – С.1.
49. Інтерв'ю з Владикою Іринесом Біликом, ЧСВВ – Єпархом Бучацьким. Розмову провів дякон Андрій Морквас // Нарис історії Івано-Франківської (Станіславівської) Духовної Семінарії імені Святого Священномученика Йосафата. – Івано-Франківськ, 2007. – С.17-22.
50. Історія Архієпархії // Івано-Франківська Архієпархія УГКЦ: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ugcc.if.ua/istoriia-arkhiieparkhii.html> [06.09. 2017].
51. Ісус Христос – вчора, сьогодні, завжди – той самий навіки. Ювілейний збірник на пошану Єпископа – Ісповідника Софрона Дмитерка ЧСВВ з нагоди 90-ліття життя та 65-ліття священства. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2007. – 128 с.
52. ІФТКДІ: 3 історії Станіславівської духовної семінарії // Шематизм Івано-Франківської єпархії УГКЦ... 1995 р. Б. – С. 86-87.
53. Канони Партикулярного права Української Греко-Католицької Церкви: Спецвипуск «Благовісника Верховного Архiepіскопа Києво-Галицького Української Греко-Католицької Церкви 2015 року» Березень 2015 // http://ugcc.tv/media/files/partykulyarne_pravo1.pdf [12.04.2015].
54. Кияк С. Ідентичність українського католицизму: генезис, проблеми, перспективи / Святослав Кияк. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 632 с.
55. Кобута С. Політичні аспекти легалізації Української греко-католицької церкви (1987–1991 рр.) / Степан Кобута // Людина і політика. – 1999. – № 3. – С. 23–28
56. Кодекс канонів Східних Церков проголошений Іваном Павлом II / Авторизований переклад Й. Кобів; Канонічна комісія: Протоархимандрит о. І. Патрило, о. С. Мудрий, о. К. Корчагін і о. Т. Галицький. – Львів: Вид-во ОО. Василян, 1995. – 472 с.
57. Кравець Р. Отець Йосафат Мощич: «Серце людини орієнтоване на пошук істини» // Нова Зоря. – 2011. – 2 червня. – Ч.12. – С.4.
58. Лазоришин І. Настоятель став референтом: Отець Йосафат Мощич опікуватиметься проблемами мігрантів // Нова Зоря. – 2011. – 24 лютого. – Ч.5. – С.9.
59. Ліквідація УГКЦ (1939–1946). Документи радянських органів державної безпеки. – К.: ПП Сергійчук М. І., 2006. – Т.1. – 920 с.; Т.2. – К., 2006. – 804 с.
60. Луцький І. М. Створення Станіславської (Івано-Франківської) єпархії Української Греко-Католицької Церкви / Іван Михайлович Луцький. – 2-е видання. – Івано-Франківськ: Івано-Франківський інститут права, економіки та будівництва, 2004. – 280 с.

61. Марчук В. Церква, духовність, нація: Українська греко-католицька церква в суспільному житті України ХХ ст. / Василь Марчук. – Івано-Франківськ: Плай, 2004. – 464 с.
62. Мудрий С. Короткий коментар Кодексу канонів Східних Церков: Вибрані титули / єпископ Софрон Мудрий, ЧСВВ. – Івано-Франківськ: Накладом Івано-Франківської Теологічної Академії, 2002. – 581 с.
63. Мудрий С. Під опікою Божого Провидіння / єпископ Софрон Мудрий. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. – 216 с.
64. Мудрий Софрон, ординарій Івано-Франківський. «На Бога уповай, але рук до праці прикладай»: Проповідь на закінчення Собору Української Католицької Церкви візантійсько-українського обряду, Львів, 30 серпня 1998 р. Б. // Нова Зоря. – 1998. – 8 вересня. – Ч. 35. – С. 6.
65. На многая літа, Владико! (С.Дмитерко) // Нова Зоря. – 2007. – 1 червня. – Ч.23. – С.2;
66. На честь Блаженного Симеона // Нова Зоря. – 2010. – 5 серпня. – Ч.15. – С.2.
67. Нова Зоря. – 1993. – Ч.30-31. – С.2.
68. Нова Зоря. – 1995. – Ч.6 (лютий). – С.1.
69. Нова Зоря. – 1995. – Ч.19 (серпень). – С.1.
70. Нова Зоря. – 1996. – Ч.4 (січень). – С.2.
71. Нова Зоря. – 1996. – Ч. 12 (березень). – С.2.
72. Нова Зоря. – 1996. – Ч.21 (вересень). – С.2.
73. Нова Зоря. – 1997. – Ч.13 (березень). – С.1.
74. Нова Зоря. – 1997. – Ч.18 (серпень). – С.6.
75. Новий статут Івано-Франківського єпархіального управління Української Греко-Католицької Церкви // Луцький І. М. Створення Станіславської (Івано-Франківської) єпархії Української Греко-Католицької Церкви. – 2-е видання. – Івано-Франківськ: Івано-Франківський інститут права, економіки та будівництва, 2004. – С. 186-193.
76. Нові митрополії УГКЦ відобразатимуть специфіку регіонів, – доктор канонічного права о. Михайл Димид (опубліковано: 11 листопада 2011, 12:25) // Релігійно-інформаційна служба України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/interview/45366/ [31.10.2014].
77. Орач на Божій ниві: 1 червня Високопреосвященному Єпископу-Ординарію Івано-Франківської української греко-католицької єпархії Кир Софронів Дмитерку ЧСВВ виповнюється 75 років // Нова Зоря. – 1992. – Ч. 20 (58). – (травень). – С. 4.
78. Пелехатий І. Апостол Нескореної Церкви (Г.Хомищин) // Нова Зоря. – 2007. – 10 серпня. – Ч.31. – С.1.
79. Полєк В. Нарис історії Івано-Франківської єпархії / Володимир Полєк // Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого. – Івано-Франківськ, 1995. – С. 99-156.
80. Поспішіл В. Східне Католицьке Церковне право / Віктор Поспішіл. – Львів: Свічадо, 1997. – 613 с.
81. Постанови Синоду єпископів УГКЦ 1997 року // Нова Зоря. – 1998. – 10 березня. – Ч. 10. – С. 5.
82. Постанови Синоду єпископів УГКЦ, що відбувся у Львові – Крехові 1 – 8 вересня 1999 р. // Нова Зоря. – 1999. – 13 жовтня. – Ч. 40. – С. 2.
83. Прикарпаттям – Божа Благодать: 13 грудня 2011 року Божого урочисто проголошено Івано-Франківську Митрополію // Нова Зоря. – 2011. – 15 грудня. – Ч.31. – С.1-2.

84. Путівник по Східному Кодексу: Коментар до Кодексу Канонів Східних Церков / За ред. Дж. Недунгатта, Т. І. / Переклав з англ. О. Гладкий. – Львів: Свічадо, 2008. – 792 с.
85. Реєстрація релігійних громад в Івано-Франківській області: постанова виконкому обласної ради народних депутатів [26.09.1990] // Альманах Станиславівської Землі: Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. Том 3 / Редактор-упорядник Ю. Гаєцький. – Нью-Йорк – Київ – Івано-Франківськ, 2009. – С. 521-526.
86. Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989–1997 років. – Львів: Вид-ня «Благовісника», 1998. – 80 с.
87. Семінар «Від митрополії до патріярхату: історичний розвиток ієрархічних структур УГКЦ» (опубліковано: 10.11.2011) // Католицький оглядач: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://archive.catholicnews.org.ua/ceminar-%C2%ABvid-mitropoliyi-do-patriyarkhatu-istorichnii-rozvit#point> [31.10.2014].
88. Сергійчук В. Нескорена Церква: Подвижництво греко-католиків України в боротьбі за віру і державу / Володимир Сергійчук. – К.: Дніпро, 2001. – 496 с.
89. Синод відбудеться у травні. Секретаріат Синоду // Нова Зоря. – 1992. – Ч. 3. – 22 січня. – С. 2.
90. Синод єпископів УГКЦ – програма діяльності // Нова Зоря. – 1999. – 1 вересня. – Ч. 34. – С. 1
91. Синод єпископів УГКЦ 1999 року // Нова Зоря. – 1999. – 8 вересня. – Ч. 35. – С. 1.
92. Створення єпархії // Коломийсько-Чернівецька єпархія УГКЦ: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://diocese.ko.if.ua/history.html> [01.11.2014].
93. Стоцький Я. Історичні аспекти відновлення, реорганізації та структурування православних і католицьких церков у 1988–1999 роках / Ярослав Стоцький // Київська Церква. – 1999. – №2-3. – С.44-57.
94. Суттнер Е.-К. Українське християнство на початку III – го тисячоліття: історичний досвід та еkleзіологічні перспективи / Ернст-Крістоф Суттнер. – Львів: Свічадо, 2001. – 168 с.
95. Тимцюрак І. Яким бути провідникові // Нова Зоря. – 1999. – 3 березня. – Ч. 9. – С. 1-2.
96. Трухан Ю. Загальні збори священників // Нова Зоря. – 2007. – 21 вересня. – Ч.37. – С.2.
97. Трухан Ю. Збори деканів // Нова Зоря. – 2007. – 9 березня. – Ч.11. – С.2.
98. Трухан Ю. Збори деканів // Нова Зоря. – 2010. – 18 березня. – Ч.6. – С.4.
99. Трухан Ю. «Ми є апостоли на землі...»: відбулася перша сесія беатифікації о. Єремії Ломницького ЧСВВ // Нова Зоря. – 2009. – 17 квітня. – Ч.10-11. – С.3.
100. Трухан Ю. Приміщення для Католицької школи // Нова Зоря. – 2009. – 26 червня. – Ч.17-18. – С.6.
101. Трухан Ю. Ревний Ісповідник віри (С.Дмитерко) // // Нова Зоря. – 2007. – 8 червня. – Ч.24. – С.2.
102. Трухан Ю. Столітній ювілей семінарії // Нова Зоря. – 2007. – 20 квітня. – Ч.17. – С.2;
103. У Погоні освятили пам'ятник Софрону Дмитерку (опубл.: 28.08.2017) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ugcc.if.ua/novyny/2454-u-pohoni-osviatyly-pamiatnyk-sofronu-dmyterku.html> [06.09.2017].
104. Христова Церква – наш духовний скарб: Інтерв'ю з єпископом Володимиром Війтишиним, Правлячим Архієреєм Івано-Франківської Єпархії // Нова Зоря. – 2010. – 22 липня. – Ч.14. – С.1-2

105. Шематизм всего клира греко-католицької Епархії Станиславівської на рік Божий 1925. Річник XXX. – Станиславів: Накладом Кліра Епархіяльного, Друкарня Льва Данкевича, 1925. – XXXII+325 с.

106. Шематизм всего клира греко-католицької Епархії Станиславівської на рік Божий 1938. Річник XXXIX. – Станиславів: Накладом Кліра Епархіяльного, Друкарня Льва Данкевича, 1938. – 216 с.

107. Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого / Надруковано за дорученням Ординарія Івано-Франківського Кир Софрона Дмитерка ЧСВВ; Редагування І. Пелехатий. – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківської греко-католицької єпархії, 1995. – 160 с.

108. Шематизм Івано-Франківської єпархії УГКЦ. 2009 рік / Упорядкував митр. прот. Іван Шевчук, Віце-Канцлер Івано-Франківської Єпархії. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009. – 128 с.

Archbishop Vladimir Vityshyn

**IVANO-FRANKIVSKAYA EPARPIYA – METROPOLIYA (1989-2011):
STAGES OF RENEWAL AND PECULIARITIES OF ESTABLISHMENT
(CANONIC-LEGAL ASPECTS)**

The article examines the historical stages of development and the canonical and legal aspects of the formation of the Ivano-Frankivsk diocese from the state legalization of the UGCC in December 1989 until the proclamation of the Archdiocese and the Metropolitanate in December 2011. It is proved that the Ivano-Frankivsk Archdiocese and the Metropolitanate of the UGCC are the direct heirs of the Stanislaviv diocese, founded in 1885, and the "catacomb" Church, plays an important role in the Ukrainian Greek Catholic Church. The author emphasizes that the rise of the Ivano-Frankivsk diocese in 2011 to the status of the metropolitan was the result of intensive development of the organizational structure, religious-spiritual and social life.

Key words: *Bishops' Synod of the UGCC, Codex of canons of the Eastern Churches (CCEO), Particular Law of the UGCC, eparchy, metropolitanate, bishop, metropolitan.*